

Doelgroepenplan

Jongvolwassenen binnen de Bijzondere Jeugdzorg

'Een oplossing in zicht voor 50 dakloze Gentse jongvolwassenen?'

Een aanzet om de instroommogelijkheden binnen de SHM en SVK te vergroten als onderdeel van het vergroten van kwalitatieve en duurzame woonkansen voor kwetsbare jongvolwassenen. Aangevuld met initiatieven op de private woonmarkt.

Jaarlijks wagen gemiddeld 50 jongvolwassenen uit de jeugdzorg hun kans op de Gentse woonmarkt. Deze maken amper kans op een kwalitatieve woning in een sterke buurt. Zowel op de publieke markt via de sociale huisvestingsmaatschappijen en SVK als op de private markt maken deze jongeren amper kans. Graag willen we via deze analyse pleiten voor extra mogelijkheden zodat deze jongeren goed van start kunnen gaan in hun autonoom leven. "Housing first" in de realiteit brengen !

Ondersteunen deze vraag & met de medewerking van:

VZW Apart: Afdeling CAB

VZW CIG Sint Jan Baptist

VZW De Cocon

VZW Lionshulp

VZW Martens Sotteau

Inhoudstabel:

1. Inleiding	Blz. 3
2. Omschrijving van de doelgroep van jongvolwassen tussen de 17 en 25 jaar binnen de bijzondere jeugdzorg en hun kwetsbaarheid	Blz. 4
3. Woonkansen binnen de privaat huurmarkt voor kwetsbare jongvolwassenen	Blz. 7
4. Woonkansen binnen de sociale huisvesting voor kwetsbare jongvolwassenen	Blz. 9
5. Cijfers over de omvang van de jongvolwassenen binnen de Bijzondere Jeugdzorg, module CBAW	Blz. 11
6. Andere sociale initiatieven voor woonkansen jongvolwassenen	Blz. 13
7. Concluderend	Blz. 16

1. Inleiding

Vanaf 1 januari 2008 voorziet het sociaal huurbesluit (BVR van 12 oktober 2007) voor de toewijzing van sociale woningen een standaardregime en daarnaast de mogelijkheid van een gemeentelijk lokaal toewijzingsreglement.

Het besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van diverse bepalingen betreffende het woonbeleid van 4 oktober 2013, BS 13 december 2013. De ministeriële besluiten waarvan sprake, werden een laatste maal gewijzigd en in lijn gebracht met de decretale wijzigingen en wijzigingen aan het Kaderbesluit Sociale Huur door het Ministerieel Besluit van 2 december 2013 tot wijziging van diverse bepalingen betreffende het woonbeleid BS 13/12/2013.

Concreet houdt dit onder meer in dat de doelgroep (minderjarige) jongeren uit de bijzondere jeugdzorg niet langer onder de absolute voorrang vallen bij toewijzing van een sociale woning. Deze doelgroep wordt wel meegenomen binnen de versnelde toewijzingen.

Sinds 01/01/2020 zijn een aantal aanpassingen in voege in het kaderbesluit Sociale Huur. Één van de bepalingen maakt dat nu ook de kwetsbare jongvolwassenen in begeleiding bij het OCMW nu ook opgenomen worden binnen de versnelde toewijzingen.

Bij de opmaak van het lokaal toewijzingsreglement kan elke gemeente of stad wel aan een aantal doelgroepen deze absolute voorrang toekennen.

Het stadsbestuur van Gent wenst in specifieke situaties voorrang te verlenen aan bepaalde doelgroepen bij de toewijzing van een sociale woning. Deze doelgroepen moeten specifieke woonbehoeften hebben, een preciaire huisvestingssituatie kennen en extra zorg en ondersteuning nodig hebben.

De motivatie om voor deze doelgroepen te kiezen, wordt omschreven in doelgroepenplannen aan de hand van:

- Een beschrijving van de doelgroep
- De specifieke problemen die de doelgroep ondervindt om een aangepaste en betaalbare woning te vinden
- Het voorhande zijnde recent cijfermateriaal
- De toewijzing en de flankerende maatregelen

We willen een aanzet tot een doelgroepenplan voorleggen voor de doelgroep van jongvolwassenen in een kwetsbare woonsituatie die uit de (residentiële) bijzondere jeugdzorg uitstromen. We tonen in deze aanzet tot een doelgroepenplan aan dat deze doelgroep specifieke woonbehoeften hebben, een preciaire huisvestingssituatie kennen en extra zorg en ondersteuning nodig hebben. Sociaal huren biedt voor deze meest kwetsbare jongvolwassenen de meeste kansen tot kwalitatief wonen en dus de kans tot het uitbouwen van een kwalitatief leven

2. Omschrijving van de doelgroep van jongvolwassen tussen de 17 en 25 jaar binnen de bijzondere jeugdzorg en hun kwetsbaarheid

Jongeren die verblijven in organisaties die verblijf organiseren binnen de Bijzondere Jeugdzorg, komen rond de meerderjarigheid op een scharnierpunt. Voor deze jongeren waar geen mogelijkheid meer is om terug in hun eigen omgeving te gaan wonen, is er binnen de Bijzondere Jeugdzorg de mogelijkheid om met begeleiding, zelfstandig te gaan wonen.

Binnen het modulair kader van de Bijzondere Jeugdzorg kan dit via de module Contextbegeleiding in functie van Autonom Wonen, kortweg CBAW. Deze module is niet rechtstreeks toegankelijk. Dit wil zeggen dat dit enkel kan nadat er via de toegangspoort van de Afdeling Continuïteit en Toegang (ACT) Oost-Vlaanderen hiervoor een toestemming is gegeven. Deze module kan ingezet worden vanaf 17 jaar en kan maximaal tot 25 jaar verlengd worden. De overgang naar de meerderjarigheid is hierin een belangrijke gebeurtenis. Vanaf de meerderjarigheid is de hulpverlening gebaseerd op een vrijwillig wederzijds engagement. Dit wil zeggen dat vanaf de meerderjarigheid de jongvolwassene eenzijdig de hulpverlening kan stop zetten.

De realiteit leert dat jongvolwassenen binnen CBAW gemiddeld 2 jaar beroep doen op de ondersteuning. Binnen deze ondersteuning valt zowel administratieve hulp, budgetbegeleiding, psychosociale ondersteuning. Binnen de module CBAW zijn 2 vormen van intensiteit van ondersteuning. De module CBAW lage frequentie biedt 1 uur face to face ondersteuning, de module CBAW midden intensiteit biedt 2 uur face to face ondersteuning. Het is het ACT dat een inschatting maakt van de ondersteuningsnood en hieraan de intensiteit van de CBAW module koppelt.

De jongvolwassenen binnen de Bijzondere jeugdzorg die, dikwijls bij gebrek aan alternatieven, alleen gaan wonen, zijn bijzonder kwetsbaar:

- Ze hebben veelal een heel beperkt sociaal ondersteunend netwerk om zich heen
- Ze dragen veelal nog te verwerken psychosociale kwetsuren en/of trauma's met zich mee
- Ze hebben veelal heel beperkte financiële inkomsten en/of reserves

Het alleen gaan wonen is bijgevolg, naast alle praktische uitdagingen, ook psychosociaal een heel confronterende periode:

<https://sociaal.net/achtergrond/jongeren-op-rand-meerderjarigheid/> (De Cocon)

Jongeren die de jeugdhulp verlaten, worstelen met de overgang naar een zelfstandig leven. Ze staan er meestal alleen voor en worden geconfronteerd met uitdagingen rond huisvesting, werk en inkomen waartegen ze niet opgewassen zijn en waarop ook de maatschappij hen geen adequaat antwoord biedt. Wanneer jongeren een jeugdhulpvoorziening verlaten, staan velen er alleen voor. Dit is vaak een onbedoeld neveneffect van hun plaatsing. Die gaat gepaard met breuken in hun familiaal en sociaal netwerk, hun schoolloopbaan en hun parcours in de jeugdhulp. Omwille van verschillende redenen is het voor deze kwetsbare jongeren moeilijker dan voor andere jongeren om het pad naar volwassenheid af te leggen.

[Van Menxel G. \(2005\), 'De ultieme onderkant: de thuisloze in het vizier', in De Decker P., Goossens L. en Pannecoucke I. \(red.\), Wonen aan de Onderkant, Antwerpen, Garant, 157-194.](#)

Doelgroepenplan Jongvolwassenen binnen de Bijzondere Jeugdzorg

Hoewel niet alle instellingverlaters dak- of thuisloos worden, hebben veel thuislozen wel een instellingsverleden. Bij het verlaten van een instelling is het vinden van een woning niet evident. Mensen met een beperkt netwerk en financiële problemen lopen dan een verhoogd risico op thuis- en dakloosheid.

<https://sociaal.net/opinie/voorkomt-voortgezette-jeugdzorg-thuisloosheid/>, Ludo Serrien

Een grote groep jongeren die de jeugdzorg verlaat, belandt nadien in de dak- en thuisloosheid. Gelukkig geldt dat niet voor alle jongvolwassenen met een verleden in de jeugdzorg. Onderzoek onderscheidt drie groepen: zij die een goede transitie doorlopen ('those moving on'), zij die overleven ('survivors') en zij voor wie de transitieperiode een aaneenschakeling van strubbelingen geeft ('strugglers'). (Stein, M. (2006), 'Research review: young people leaving care', Child and Family Social Work, 11, 273-279.)

We richten ons hier op de 'strugglers', jongeren met een verhoogd risico op dak- en thuisloosheid.

<https://sociaal.net/achtergrond/de-beleving-van-jeugdzorgverlaters/>, Sharon Van Audenhove

Internationale onderzoeken tonen steevast een precair profiel van jeugdzorgverlaters. De meest terugkerende problemen die de overgang naar volwassenheid bemoeilijken, zijn een laag opleidingsniveau, slechte huisvesting, financiële problemen, druggebruik, antisociaal of delinquent gedrag, een zwak sociaal netwerk en psychische en lichamelijke gezondheidsproblemen.

<https://www.samvzw.be/nieuws/thuisloosheid-beeindigen-niet-eens-zo-moeilijk>

De Vlaamse Woonraad signaleert dat er een wooncrisis aan de gang is in de onderste lagen van de private huurmarkt. Hierdoor komt de effectiviteit van de noodopvang onder te staan. Ze slibt dicht. Bovendien bereikt het huidige wettelijk instrumentarium van de huurpremies de zwakste inkomensgroepen onvoldoende.

De doelgroep van jongvolwassenen is een bijzondere kwetsbare doelgroep om in armoede verzeild te geraken. Het armoederisicopercentage voor deze doelgroep ligt beduidend hoger volgens de Europese armoede-indicator. Volgens de gegevens van EU-SILC 2018 behoort 16.4% van de Belgische bevolking tot de groep met een armoederisico. Voor de leeftijd tussen 16-24 jaar ligt dit percentage op 20.4%.

<https://www.armoedebestrijding.be/feiten-en-cijfers/>

Armoederisicopercentage (<60 % van het mediaan netto-inkomen) naar leeftijd, België, SILC 2018

Armoederisico	In percentages
totaal	16.4
0-15 jaar	20.2
16-24 jaar	20.4
25-49 jaar	14.2
50-64 jaar	14.1
65 en + jaar	16.7

Een aantal groepen (mensen in onwettig verblijf, dak- en thuislozen, collectieve huishoudens,...) worden niet bevraagd omdat ze ontbreken in het rijksregister van de natuurlijke personen. Om deze leemte op te vullen, werd in 2010 een enquête over inkomens en leefomstandigheden van dak- en thuislozen en mensen in onwettig verblijf georganiseerd. Hieruit blijkt dat het aandeel van jonge thuislozen (< 30jaar) de helft vormt van de thuislozenpopulatie.

https://lirias.kuleuven.be/bitstream/123456789/372186/2/R1473_armoede_tussen_de_plooiën.pdf

Doelgroepenplan Jongvolwassenen binnen de Bijzondere Jeugdzorg

Socio-economisch profiel van de thuislozenpopulatie (Vlaanderen, 1982-2007), in % Kenmerken 1982 2007

Vrouwen	18	33
Jonge thuislozen <30 jaar	50	52
Thuislozen 30-50 jaar	31	34
Oudere thuislozen >50 jaar	19	14
Allochtonen	9	27
Ongehuwden	66	66
Gescheiden	13	19
Geen of alleen lager onderwijs voltooid	44	30
Alleen lager secundair	30	23
Tewerkstellingsgraad	21	12
Belangrijkste inkomen uit arbeid	24	13
Werkloosheidsuitkering	19	37
Bijstand (OCMW)	28	18
Schuldenlast	25	-

In België bestaan geen officiële cijfers van het aantal daklozen, enkel schattingen van organisaties. In 2003 schatte FEANTSA het aantal dak- en thuislozen in België op 17.000. Dit cijfer moet echter met de nodige omzichtigheid gehanteerd worden aangezien er in België (net zoals in de rest van Europa) geen enkele officiële telling van het aantal daklozen bestaat.

Dit heeft tot gevolg dat de beschikbare cijfers ofwel schattingen zijn, ofwel enkel betrekking hebben op het aantal bereikte daklozen via de opvang. Alhoewel men hierdoor een eerste beeld van de groep van daklozen krijgt, moet men zich er steeds van bewust zijn dat het werkelijke aantal daklozen hoger ligt, aangezien de daklozen die niet door de opvangvoorzieningen worden bereikt, niet meegeteld worden. De voorbije jaren stelt men een toename vast van het aantal vrouwen en jongeren die dakloos worden. (bronnen: Meer vrouwen en jongeren in daklozenopvang, De Standaard 17/11/2019; Fondation Roi Baudouin, Le sans-abrisme au féminin, Zoom, 4/11/2019).

Samenvattend:

Jongvolwassenen die hun eerste stappen zetten naar een zelfstandig leven, hebben een verhoogd risico op armoede en dak- of thuisloosheid. Dit verhoogde risico neemt nog toe voor jongvolwassenen binnen de bijzondere jeugdzorg aangezien zij veelal reeds starten vanuit een veel kwetsbaardere situatie.

3. woonkansen binnen de privaat huurmarkt voor kwetsbare jongvolwassenen

De kwetsbare jongvolwassenen die vanuit de residentiële jeugdzorg CBAW opstarten, ondervinden heel wat moeilijkheden op de private huurmarkt, Dit zowel bij de verhuurders als de immobiliën kantoren. Hun kansen om op deze wijze een kwalitatieve woning te verkrijgen zijn heel klein.

Zoektochten van een half jaar tot een jaar voor een woning zijn geen uitzondering. De woningen waar de verhuurder uiteindelijk instemt met de verhuur, zijn vaak ondermaats onderhouden en heel klein. Het zijn de woningen waar de verhuurders moeizaam een huurder voor vinden net omdat het de minst kwalitatieve woningen zijn op de huurmarkt.

Deze gekwetste jongvolwassenen zijn binnen de woonmarkt heel kwetsbaar: er zijn veel uitsluitingsmechanismen.

- De stijgende huurprijzen maken het bekomen een goede woning zo goed als onmogelijk op de private huurmarkt voor jongvolwassenen die zich veelal moeten beroepen op een vervangingsinkomen
- Er is weinig aanbod en veel vraag naar vormen van kleine huurwoningen, veelal voor 1 persoon (studio's, appartementen, duplex, ...)
- De jongvolwassenen zijn dikwijls de laatste potentiële huurkandidaten voor verhuurders gezien hun zwakke positie (geen loonfiches, jonge leeftijd, ...)
- Jongvolwassenen zonder een eigen inkomen uit werk, kunnen veelal geen beroep doen op de immobiliën kantoren
- Voor minderjarigen wordt veelal verwacht dat een ouder of andere meerderjarige rechtspersoon het huurcontract mee ondertekent als borgsteller. Enerzijds zijn er niet veel verhuurders bereid om dit te doen en anderzijds hebben deze minderjarigen veelal geen persoon die zich borg wil stellen.
- Privaat verhuurders verhuren niet snel aan jongvolwassenen die veelal beroep moeten doen op een huurwaarborg via het OCMW. Dit geldt voor veel jongvolwassenen aangezien ze geen financiële reserves hebben
- De goedkope huurwoningen/studio's bevinden zich dikwijls in maatschappelijk kwetsbare wijken in en rond Gent

De armoede cijfers geven een duidelijk beeld dat jongvolwassenen een grote risicogroep vormen om gehuisvest te zijn in niet kwalitatieve woningen: <https://www.armoedebestrijding.be/feiten-en-cijfers/>

In het Vlaamse Gewest leefde in 2015 iets minder dan een vijfde van de bevolking (18,9 %) in een huis met structurele gebreken aan het dak, de ramen, deuren en muren, zonder adequate verwarming, met een gebrek aan elementair comfort of met een gebrek aan ruimte. Dat komt overeen met ongeveer 1,2 miljoen personen Het aandeel personen met huisvestingsproblemen neemt af met de leeftijd. Daarnaast zijn er meer problemen bij de eenoudergezinnen en alleenstaanden, de werklozen, de gezinnen waar slechts beperkt wordt gewerkt, de huurders, de laagste inkomensgroepen en de niet EU-burgers (bron: Studiedienst van de Vlaamse Regering, Vlaamse armoedemonitor 2017, p. 39).

De jongvolwassenen die zelfstandig willen wonen, beschikken in principe over verschillende opties. Men kan een woning huren of kopen. Huren kan via een sociale huisvestingsmaatschappij, een sociaal verhuur kantoor of op de private huurmarkt.

Doelgroepenplan Jongvolwassenen binnen de Bijzondere Jeugdzorg

Het verwerven van een woning door een jongvolwassene binnen de jeugdzorg is zelden een optie omwille van de beperkte financiële mogelijkheden. De jongvolwassenen zijn meestal aangewezen op de huursector. Op de private huurmarkt blijkt echter geen tot weinig aanbod te zijn voor deze doelgroep. De huurprijzen voor de kwalitatieve huurwoningen zijn te hoog waardoor ze moeten terugvallen op de goedkope en vaak ondermaatse huurwoningen. Zelfs voor deze woningen staan deze jongvolwassenen de laatste in de rij van de potentiële huurders door hun zwakke sociaal economische status.

[Dewilde, C., Pannecoucke, I. \(2018\), 'De 'nieuwe sociale kwestie 2.0.': hoe wonen armer maakt', in Coene, J. e.a \(2018\), Armoede en sociale uitsluiting. Jaarboek 2018, Leuven, Acco.](#)

Het recht op wonen vrijwaren voor de meest kwetsbaren is een heel moeilijke zaak geworden. De markt van betaalbare woningen is schaars en voor de toegang tot wonen zijn er steeds meer voorwaarden.

De huurprijzen van de woningen op de private markt zijn in Gent dusdanig hoog dat voor jongvolwassenen die afhankelijk zijn van een vervangingsinkomen zoals leefloon, er zo goed als geen aanbod is. De huurprijzen zijn danig hoog dat meer dan 50% van hun inkomen hieraan besteed dient te worden.

<https://stad.gent/nl/wonen-verbouwen/huren/taskforce-wonen/inspiratienota-en-aanbevelingen-taskforce-wonen>

De gemiddelde prijzen voor vastgoed in Gent zijn volgens cijfers van de FOD Economie met 189 % gestegen sinds 2000. Nu is Gent in Vlaanderen de duurste stad na Brugge en Leuven. Een gemiddelde koopwoning in Gent kostte in 2008 tussen de 150.000 en 250.000 euro. Nu is dat tussen de 200.000 en 300.000 euro. Maar de situatie is des te erger voor huurders. In een stad met 50 % huurders is dat dramatisch. De huurprijzen zijn bovengemiddeld hoog en het aanbod aan de onderkant staat onder druk. Bovendien is dit aanbod woningen in erg slechte staat, omdat 'het sociaal passief' van slechte woningen in Gent historisch nooit goed werd weggewerkt. Vooral in het laagste segment van de privé-huurmarkt is de prijskwaliteitverhouding volledig zoek. 47 % van de private woningen voldoet in Gent niet aan de minimale kwaliteitseisen (Groot Woononderzoek Vlaanderen 2013). Dat zijn dus 19.300 woningen. De grootste inflatie zit ook aan die onderste laag van de huurmarkt, volgens de Vlaamse woonraad. De gemiddelde huurprijs op de private huurmarkt in Gent is 613 euro. Maar prijzen gaan richting 700 euro voor een studio of appartement met 2 slaapkamers. OCMW Gent deed een onderzoek naar het beschikbare en te huur staande aantal woningen in Gent waarvoor mensen met een leefloon in aanmerking kwamen. Er was 0 % aanbod waarbij leefloners 30 % van hun inkomen zouden moeten betalen aan huurgelden. Slechts 4 % van het aanbod bood leefloners de kans om te huren als zij 50 % van hun leefloon aan huurgeld zouden besteden.

Samenvattend:

Jongvolwassenen, en in het bijzonder kwetsbare jongvolwassenen, maken amper kans om een kwalitatieve woning te vinden op de private huurmarkt. Indien ze hier toch in slagen, gaat dit ernstig ten koste van de woonkwaliteit.

4. Woonkansen binnen de sociale huisvesting en svk voor kwetsbare jongvolwassenen

Kwetsbare jongvolwassenen hebben weinig kansen op de private huurmarkt. Sociaal huren is een betere optie. Deze biedt een goede woonkwaliteit, een huur die gerelateerd is aan het inkomen en de garantie op een langdurige kwalitatieve huisvesting.

Maar ook hier is de toegang tot de sociale huisvesting problematisch. Er zijn lange wachtlijsten en dus ook lange wachttijden. Om dit aan te pakken werden voorrangregels in het kaderbesluit Sociale Huur ingevoerd; In een eerste instantie golden deze voor bepaalde categorieën jongeren die een instelling verlaten. In 2013 werd deze toewijzing uitgebreid naar daklozen en mensen uit de geestelijke gezondheidszorg. Hoewel deze voorrangregels de problematiek erkennen, volstaan deze niet om deze doelgroepen vlot toegang te verlenen tot de sociale huursector.

In Gent is een versnelde toewijs op 6% van de sociale woningen:

- 4% gaat naar daklozen (42)
- 1% gaat naar psychiatrie (9)
- 1% gaan naar CBAW. Dat komt overeen met 9 beschikbare woningen per jaar

Voor 9 kwetsbare jongvolwassenen per jaar kan via de versnelde toewijs kwalitatieve huisvesting via een sociale huisvestingsmaatschappij gerealiseerd worden. Zoals blijkt uit de cijfers over de omvang van de jongvolwassenen binnen de bijzondere jeugdzorg, module CBAW, is er jaarlijks minimaal nood aan een 50-tal kwalitatieve woningen. Hierbij wordt geen rekening gehouden met verhuisbewegingen. De sociale huisvesting dekt op deze wijze amper 5% van de woonnood van deze meest kwetsbare jongvolwassenen.

Hierbij kan men terecht opmerken dat dit enkel gaat om deze jongvolwassenen die via de versnelde toewijs toegang krijgen tot sociale huisvesting. Er is immers ook nog de reguliere wachtlijst. Deze wachtlijst en wachttijd is zo lang (meer dan 2 jaar) waardoor deze niet tegemoet komt aan de woonnood. Het gevolg is dat deze jongvolwassenen op zoek gaan op de privémarkt naar een woonst en dikwijls in hun zoektocht naar een betaalbare woonst moeten uitwijken buiten groot Gent waardoor hun recht op sociale huisvesting in Gent vervalt. Er is weinig tot geen instroom in de sociale huisvesting van deze jongvolwassenen via de gewone weg.

Binnen de doelgroep van de jongvolwassenen binnen de bijzondere jeugdzorg vindt 5% toegang tot de sociale huisvesting. Deze 5% is een ondervertegenwoordiging van de jongvolwassenen binnen de sociale huisvesting.

In 2019 was het aandeel van de 17-25 jarigen binnen de Gentse bevolking 11.20%. Dus net iets meer dan 1 Gentenaar op 10 is tussen de 17-25 jaar. (<https://gent.buurtmonitor.be/>)

Aandeel van de 17-25 jarigen op de Gentse bevolking

Bevolking 2019 - Gent	
	Bevolking
17	0,90%
18	1,00%

Doelgroepenplan Jongvolwassenen binnen de Bijzondere Jeugdzorg

19	1,00%
20	1,00%
21	1,10%
22	1,20%
23	1,40%
24	1,60%
25	1,90%
Totaal	11,20%

Binnen de sociale huisvesting maatschappijen in Gent vertegenwoordigen 5% van de huurders de leeftijdsgroep tussen 0-29 jaar. (<https://www.vmsw.be/statistieken>)

De leeftijdsafbakening is in deze grafiek ruimer door de beperkingen van de beschikbare cijfergegevens. In realiteit gaat het dus om minder dan 5%. We zien hier echter wel een bevestiging van de grootorde van de jongvolwassenen binnen de jeugdzorg die beroep kunnen doen op sociale huisvesting.

Aandeel van de 17-29 jarigen binnen de sociale huisvesting maatschappij

SHM	31-12-2018							Totaal 31/12/2018
	Onbekend	0-19	20-29	30-39	40-49	50-59	>=60	
Gent	1	17	615	1.597	2.110	2.490	5.823	12.653
	0,01%	0,13%	4,86%	12,62%	16,68%	19,68%	46,02%	

Deze cijfers geven weer dat er op dit moment maar 5% van de bewoners binnen de SHM de leeftijd hebben van 17-29. (we weten niet wat het aandeel 25-29 jaar in deze cijfers is). Dat terwijl ze in Gent 11.20% van de bevolking uitmaken. Dit is duidelijk een ondervertegenwoordiging.

Samenvattend:

Uit de verhouding tussen de jongvolwassenen ten opzichte van de volledige bevolking (11%) en de verhouding van deze jongvolwassenen binnen de SHM (amper 5%) blijkt een duidelijke ondervertegenwoordiging van de jongvolwassenen die een woning vinden via de sociale huisvesting.

5. cijfers over de omvang van de jongvolwassenen binnen de Bijzondere Jeugdzorg, module CBAW

Er zijn een aantal organisaties in Gent en rond Gent die de module CBAW aanbieden. In het overzicht maken we een onderscheid tussen deze organisaties die gelegen zijn op het grondgebied van groot Gent en deze die op de rand hiervan liggen. We willen de cijfers van beide groepen meegeven omdat het niet de ligging van de organisatie is die bepaalt waar een jongvolwassene gaat wonen. Dit is enkel de uitvalsbasis van de begeleiding.

De meerderheid van de jongvolwassenen in de ruime regio rond Gent, kiest ervoor om in Gent te gaan wonen. De aantrekkingskracht van de stad is groot. Dus ook de jongvolwassenen die door een organisatie buiten de rand van Gent begeleid worden, wonen dikwijls binnen het Gents grondgebied.

Organisaties binnen Gent met een CBAW erkenning

Naam organisatie	Aantal CBAW-erkenningen	Effectieve opstarten			Opstarten in Gent	Gemiddelde woningnood per jaar
		2017	2018	2019		
VZW Apart: Afdeling CAB	38	20	20	20	60%	12
VZW CIG Sint jan baptist	3	3	3	2	90%	3
VZW De Cocon	24	31	29	30	15%	5
VZW Lionshulp	3	5	3	3	80%	3
VZW Stappen	9	10	6	6	70%	7
VZW Martens Sotteau (Oostakker)	4	3	3	3	100%	3
Totaal	81					33

Organisaties rond Gent met een CBAW erkenning

Naam organisatie	Aantal CBAW erkenningen	Opstarten in Gent (*)	Woningnood per jaar (**)
VZW Steevliet (melle)	14	4,7	2.4
VZW Jeugdzorg (Eke/Nazareth)	4	1,3	1.1
VZW MFC meetjesland (Waarschoot)	9	3	1.5
Afdeling De Kere (kaprijke)	5	1.7	1.4
Afdeling De Vliet	5	1.7	1.3
Afdeling De Meersen	5	1.7	1.4
Afdeling De Kreek	5	1.7	1.3
Totaal	57	19	8.5

Doelgroepenplan Jongvolwassenen binnen de Bijzondere Jeugdzorg

(*) Van de organisaties rond Gent hebben we geen cijfers per organisatie van de opstarten in Gent. Wel weten we dat dit gemiddeld over 1 van de 3 CBAW begeleidingen gaat.

(**) Van de organisaties rond Gent hebben we geen cijfers rond de effectieve opstarten op jaarbasis. De woningnood per jaar is berekend op basis dat de gemiddelde begeleidingsduur van een CBAW traject 2 jaar is. Bijgevolg is de woningnood per jaar berekend aan 50% van de opstarten in Gent.

Samenvattend:

Jaarlijks zoeken we dus gemiddeld meer dan 40 kwalitatieve woningen voor jongvolwassen tussen 17j en 25j binnen de Jeugdzorg op het grondgebied van Gent. Deze cijfers zijn een onderschatting aangezien een aantal factoren hierin niet opgenomen zijn:

- **De verhuisbewegingen naar een andere woning**
- **De organisaties binnen de Jeugdzorg begeleiden veelal meer jongeren binnen CBAW dan hun erkenning**

We denken dat 50 kwalitatieve woningen per jaar een realistischer cijfer is.

6. Andere sociale initiatieven voor woonkansen jongvolwassenen

Er is maatschappelijk steeds meer aandacht om kwalitatieve woonkansen voor kwetsbare doelgroepen te realiseren. Deze maatschappelijke tendens is het gevolg dat de woonneed voor kwetsbare doelgroepen steeds nijpender wordt. De noodzaak wordt steeds groter. Dit doelgroepenplan kadert dan ook in een grotere maatschappelijke beweging. We geven hier een overzicht van een aantal evoluties hierin. We maken een onderscheid tussen een concreet tijdelijk aanbod, een toekomstig duurzaam aanbod en beleidsinitiatieven.

Concreet tijdelijk aanbod

- oprichting KWE voor jongvolwassenen

KWE of Kleine Wooneenheden is een samenwonen vorm voor jongvolwassenen tussen de 16 en 25 jaar binnen de jeugdzorg, erkend door het Agentschap Opgroeien. Mede met de financiële steun van de Stad Gent, zijn er 2 KWE opgestart in Gent welke tijdelijke woning aanbiedt voor 8 jongvolwassenen. één KWE is gelegen in Gentbrugge en wordt georganiseerd door Begeleidingscentrum Stappen, de andere is gelegen in het hartje van Gent en wordt georganiseerd door de samenwerking van VZW A-Part en VZW Steevliet. De maximum verblijfsduur is 2 jaar.

- project leegstand CAW Oost-Vlaanderen

Het project leegstand zet leegstaande sociale woningen tot aan de start van hun renovatie op een zinvolle manier in om actuele woonnoden en –behoeftes te vervullen door er tijdelijk mensen in te huisvesten. CAW Oost-Vlaanderen neemt hier een coördinerende rol in op. Dit project loopt in samenwerking en met de financiële steun van de provincie Oost-Vlaanderen. De verblijfsduur is een half jaar, verlengbaar met nog een halfjaar.

Toekomstig duurzaam aanbod

Initiatieven VZW Begeleidingscentrum Stappen in samenwerking met VOTO

Begeleidingscentrum VZW Stappen zet in op het creëren van een duurzaam kwalitatief aanbod van woningen in samenwerking met partners.

- Er zijn 2 concreet lopende initiatieven in Gent: In samenwerking met de Stad Gent zijn we een stukje grond aan het ontwikkelen waar een aantal studio's gebouwd zullen worden voor kwetsbare tienermoeders. Dit is gelegen in de Racingstraat te Gentbrugge, aanpalend aan de cohousing van VZW Stappen. Het andere lopende initiatief is een samenwerking tussen een privépartner en VZW Stappen om in de buurt van de Coupure duurzame wooneenheid te bouwen voor kwetsbare jongvolwassenen.
- In samenwerking met Wooncoop willen we een model ontwikkelen waar er private partners coöperant worden in kwalitatieve woonprojecten voor kwetsbare jongeren.
- We gaan dit doelgroepenplan herschrijven om private ontwikkelaars te overtuigen een woonéénheid te voorzien bij nieuwe ontwikkelingen.
- We zoeken naar incentives om private huiseigenaars te overtuigen hun patrimonium te verhuren aan kwetsbare doelgroepen. Dat kan zowel op financieel als op praktisch vlak.

Doelgroepenplan Jongvolwassenen binnen de Bijzondere Jeugdzorg

Beleidsinitiatieven

- Housing First

Housing first bestaat uit het aanbieden van een individuele woonst én langdurige begeleiding aan mensen die chronisch dakloos zijn en kampen met een verslavings- en/of psychiatrische problematiek. De cliënt huurt de woning. Housing First vertrekt van een andere startpositie dan de meer gangbare manier van denken in de hulpverlening, zoals de woonladder of het herankeringsmodel, waar een dakloze eerst een aantal stappen dient te doorlopen vooraleer hij 'woonklaar' is.

Housing First verschilt van andere wooninitiatieven omdat deze aanpak:

- Geen voorbereiding, therapie of engagementen tot ontwenning van de bewoner vraagt.
- De bewoner niet vraagt om eerst stappen te zetten om woonklaar te worden.
- Een permanente oplossing is. Het gaat niet om een tijdelijke woonst of tijdelijke huurcontracten.
- Geen gemeenschappelijke woonst is tenzij de cliënt dit wenst .
- Huurders niet uit huis zet voor redenen anders dan deze in een normaal huurcontract

Housing First is zeker voor jongvolwassenen een zeer waardevolle visie. In het beleidsadvies "thuisloosheid beëindigen? Niets een zo moeilijk! SAM, 18/12/19" wordt dit als één van de cruciale uitgangspunten gesteld om thuisloosheid bij kwetsbare jongvolwassenen te voorkomen:

In Canada en Nederland zijn de evaluaties van de bestaande praktijken positief. Hf voor jongvolwassenen mag geen letterlijke kopie zijn van hf voor oudere langdurig thuislozen. De begeleiding kan best opgenomen worden door een team hulpverleners dat competentie heeft met het begeleiden van jongvolwassenen. Aangezien deze jongeren om verschillende redenen thuisloos zijn geworden (zie hiervoor) situeert zo'n team zich ook niet uitsluitend in de jeugdhulp. Een goed voorbeeld is een samenwerkingsverband van eerstelijnsdiensten aangevuld met competenties uit de drughulpverlening, de geestelijke gezondheidszorg, en het werken met jongvolwassenen met een beperking.

Deze trajecten zijn niet bedoeld voor alle thuisloze jongeren, maar wel voor hen die het al meermaals geweest zijn en kampen met complexe problemen. Niet alle jonge thuislozen met complexe problemen zullen openstaan om direct zelfstandig te wonen in een eigen woonruimte. Hf in gegroepeerde woningen (met oudere hf-bewoners) dient bijgevolg ook voorhanden te zijn. Het is wel belangrijk dat de cliënt hierin zelf kan kiezen. <https://www.samvzw.be/nieuws/thuisloosheid-beeindigen-niet-eens-zo-moeilijk>

Ook de stad Gent schaarst zich achter de principes van Housing First. Als eerste stad in België heeft de stad Gent "The Shift" onderschreven. Dit internationaal initiatief van de VN staat voor een verschuiving in de perceptie van huisvesting: van een product naar een onvervreemdbaar mensenrecht.

Ook het ROOF project, een Europees project rond het beëindigen van dakloosheid via huisvestingsgerichte oplossingen, heeft de Stad Gent zijn schouders onder gezet. Wonen voor kwetsbare doelgroepen is een van de beleidsprioriteiten van het huidig stadsbestuur.

- Werkgroep jongvolwassenen IROJ Oost-Vlaanderen

Het Intersectoraal Regionaal Overleg Jeugdhulp Oost-Vlaanderen, kortweg IROJ, brengt intersectoraal alle betrokken ondersteunende instanties samen rond de knelpunten in het ondersteunen van kwetsbare jongvolwassenen. <https://iroj.jeugdhulp.be/documenten/jongvolwassenen>

Het actieplan Jongvolwassenen zoals opgesteld door het Agentschap Opgroeien is hierin de leidraad. <https://www.jeugdhulp.be/themas/jongvolwassenen>

Doelgroepenplan Jongvolwassenen binnen de Bijzondere Jeugdzorg

Het IROJ brengt betrokken partners samen, zet in op onderlinge afstemming en samenwerking en organiseert vormingsreeksen rond kwetsbare jongvolwassenen. De insteek is de continuïteit van de ondersteuning voor jongvolwassenen en het vrijwaren van de rechten van jongvolwassenen.

- Taskforce Wonen Gent

Taskforce Wonen is opgericht door de stad gent om gezamenlijk oplossingen uit te werken voor mensen die een gewone huurwoning niet (meer) kunnen betalen. De Taskforce Wonen verenigt stadsdiensten, middenveld, private partners en sociale woonactoren om gezamenlijk oplossingen uit te werken die een antwoord bieden op de woonnoden van het onderste segment van onze woonmarkt/woninghuurmarkt. De Taskforce Wonen wil actiepunten formuleren die deze gezinnen vandaag, morgen en overmorgen helpen om hun recht op wonen te realiseren. Hierbij gaat voornamelijk aandacht naar structurele oplossingen op middellange en lange termijn. Maar ook op korte termijn wil de Taskforce tijdelijke oplossingen vinden voor de meest precaire en urgente situaties. In de loop van 2018 werden werkgroepen opgericht die beleidsaanbevelingen formuleerden. <https://stad.gent/nl/wonen-verbouwen/huren/taskforce-wonen/inspiratienota-en-aanbevelingen-taskforce-wonen>

7. Concluderend

Kwetsbare jongvolwassenen binnen de bijzondere jeugdzorg die op het punt staan om zelfstandig te gaan wonen met begeleiding vanuit de bijzondere jeugdzorg, zijn niet enkel bijzonder kwetsbaar, maar bevinden zich ook op een heel kwetsbaar moment in hun leven.

De overgang naar de meerderjarigheid is een kwetsbare periode in de continuering van de jeugdhulp en veelal in combinatie met de eindeloze zoektocht naar huisvesting.

Kwetsbare jongvolwassenen botsen in hun zoektocht naar een kwalitatieve woning op tal van uitsluitingsmechanismen.

Op de privaathuurmarkt zijn de huurprijzen danig hoog dat slechtst een heel klein percentage van de beschikbare huurwoningen binnen de financiële mogelijkheden valt. Voor dit heel beperkt aanbod staan de kwetsbare jongvolwassenen als laatste in rij om deze te kunnen huren gezien hun zwakke sociaal economische status. Rest voor hen de kleinste woningen, veelal in heel slechte staat, veelal in kwetsbare sociale buurten.

De sociale huisvesting biedt de jongeren de mogelijkheid om een betaalbare en kwalitatieve huurwoning te bekomen. We stellen vast dat slechts voor een heel klein deel van de kwetsbare jongvolwassenen deze kans krijgt. Via de reguliere aanmelding bij de SHM zijn de kansen heel klein door de noodgedwongen verhuisbewegingen waardoor enkel via de versnelde toewijs kwetsbare jongvolwassenen toegang verkrijgen tot SHM. Met het vernieuwde kaderbesluit dat in voege is sinds 01/01/2020 komen nu ook de kwetsbare jongvolwassenen die begeleid worden door het OCMW in aanmerking voor deze versnelde toewijs. De schaarste van de toegang tot SHM voor jongvolwassenen neemt mede hierdoor toe.

De gevolgen van deze heel beperkte kansen op de huurmarkt is dat jongeren meer en meer in dakloosheid verzeild geraken. De cijfers van uit de daklozen- en thuislozen opvang bevestigen het stijgend aandeel van jongvolwassenen in hun opvanginitiatieven.

Kwalitatieve en duurzame huisvesting is een cruciale factor in de verdere groei van deze jongvolwassenen. Housing First duidt dit belang, zeker voor de doelgroep van kwetsbare jongvolwassenen. We zien dat deze principes gedragen wordt in de vele initiatieven van zowel de Stad Gent, het actieplan jongvolwassenen van het Agentschap Opgroeien, beleidsdocumenten zoals deze van SAM, ...

Er worden steeds meer initiatieven ontplooid voor deze doelgroep, getuige de opstart van de KWE's, de initiatieven van de Taskforce Wonen

De kwetsbare jongvolwassenen binnen de bijzondere jeugdzorg kunnen bovendien rekenen op ondersteuning in hun eerste stappen in zelfstandig wonen, via de module CBAW. Een onderdeel van deze ondersteuning is een vorm van budgetbegeleiding. De samenwerkingen tussen de bijzondere jeugdzorg en de volwassenhulp geraken ondertussen goed verankerd (CAW, OCMW, ...) zodat, indien aangewezen, er een steeds meer naadloze hulp geïnstalleerd kan worden.

Deze ondersteuning is ontzettend belangrijk en is ook een heel grote troef voor deze kwetsbare jongvolwassenen te ondersteunen in hun opstart van zelfstandig wonen. Maar deze ondersteuning loopt dikwijls vast op het vinden van een kwalitatieve en duurzame huisvesting.

Doelgroepenplan Jongvolwassenen binnen de Bijzondere Jeugdzorg

We willen met deze aanzet tot een doelgroepenplan de kansen voor deze kwetsbare jongvolwassenen binnen de bijzondere jeugdzorg op het vinden van een duurzame en kwalitatieve woning verhogen. In het bijzonder willen we de kansen tot het bekomen van een woning via de sociale huisvesting, verhogen door de vraag te stellen hier voorrang in te bouwen. We verzoeken om de kwetsbare jongvolwassenen binnen de jeugdzorg een meer centrale plaats te geven binnen het lokaal Toewijzingsreglement. Op deze wijze kan hun kans verhoogt worden om een kwalitatieve en duurzame woning te bekomen bij een SHM of SVK.

We zien deze vraag in een ruimer initiatief dat we aan het ontwikkelen zijn om duurzame en kwalitatieve woonkansen te creëren voor jongvolwassenen. Vanuit VZW Stappen, in samenwerking met vele partners, zetten we in op:

- Patrimonium aanbrengen voor het SVK
- De stedelijke diensten ondersteunen met analyse en doelgroepenplan
- Private & commerciële spelers overtuigen patrimonium of middelen toe te voegen voor wooneenheden voor maatschappelijke kwetsbare jongvolwassenen.
- Een risicofonds oprichten om verhuurders te ondersteunen zodat de huurprijs betaalbaar blijft voor de doelgroep.
- Het uitdragen van de principes van Housing First en het recht op kwalitatief en duurzaam wonen voor de doelgroep van kwetsbare jongvolwassenen